imprimé sur www.torah-box.com/torah-pdf

מז: אלו טרפות פרק שלישי חולין

אבל אגבה אפילו בטרפא דאסא טרפה. וגרלה דלמ נמלמת העיטוניתא לגד שמגל כיון דלגו אוכמא בהכי טרפה דהא מפרש טעמא משום דעיזי ברייתא הכי אית להו והא דממעטו אגבה ולא ממעטו לגד שמגל נקט גבה למעוטי אפילו ביימין ומש שיתמה מקומה היה גרלה להיתר מדממעטו גבה דוקא ולא כי רגיטו שלמה מטריף בתרי עיטוניתא אע"פ שאחת אינה עומדת במקומה לא היה אוסר [1] אם גלו דאיתא במקומה לא היה אוסר ז"ל אמר שהיה מקובל לאסור ואפשר דטעמא משום דלגו אוכמיה בהכי: **אפילו** בטרפא דאסא טרפה.

משום אבי העזרי וה"ר אב"ן כתב ה"ר יצחק בספרי דדוקא בשאר אותות וגב הרילה הוא טרפה אבל האותות שבגד הימין המתמוטה שהיא עליונה הסמוכה לגוף כשרה דדרכה להתפגל וכתב בתשובה דאפי' לא הוא כטרפא דאסא אלא על ידי נפיחה טרפה ואי לא הוא אפילו בתר נפיחה כטרפא דאסא גרלה לאבי העזרי שהיא כשרה:

דשיעא באופתא. היינו שאלקה לגמרי אבל אם יש בה שום היכר בעלמא כשרה:

שלישי הביאתי לפני. גרלה דסבר דבתרי זימני הוא חזקה כרבי (יבמות דף מד:) מדאמר לה המתיני: **אלא** ירוקה [2] ה"ד כבתרתי. וי"ש שכתוב בהן בכרתן והכל אחד וכתב בערוך [3] דהוא בגב ירוק ותרגום של חציר הוא כרמי [4] וגרלה דהוא בגב אינדי"ש בלע"ז דהוא דומה לקש אינדי"ש ולקיש דהא משמע שהוא דומה לקש לתכלת כדאמרינן (נדרים דף ט:) כדי שיהיר בין תכלת לכרתי ותמרי [5] תכלת דומה ליס ויש דומה לרקיע ומתוך כך אומר ר"ת דהא דפסלינן בפרק לולב הגזול (סוכה דף לז:) אתרוג הירוק בכרתן דוקא בגבע אינדי"ש ומיהו גרלה דמכח זה אין להכשיר שאר אתרוגים הירוקים דלא נקט בכרתן למעוטי שאר עניני ירקות וה"ל לא הוי דוקא בכרתן דלעיל גבי ירוקה כשרה מדרבי נתן פירש בקונטרס ירוקה כעשבים אלמא בכרתן לגו דוקא וכן גרלה דלא אתי למעוטי אלא דדמיא לבשאת ומוריקא וביעתא דכל מיני קרי"ג ירוקים מיקרי כדאמר במסכת [6] נגעים (פ"א ה"ג) ירקרק ככנף טווס ואיכא למ"ד כשעור ואמרינן בפרק ד' נדרים (דף לב.) וירק את מיכיי שהוריקן י' [7] (בתנים טוכות ומרגליות) שלא יתנו עייניהם בממון ויתעסקו בהצלת נפשות ולא בתנים טובות ומרגליות [8]:

אבל נקב שיש בו חסרון **אפילו** רבי שמעון מודה. יא) ויש ברגו לאסור כשגרמת הרילה חסרה שים קמט וסדק וחסרון על הרילה אפילו עולה בנפיחה והעור והבשר קיים והשיב להם ריב"א דטעות הוא בידם דל"ב הוה ליה לשנויי הכא הכי וכדברי הכל ולא הוה ליה לאוקמא כר"ש אלא ודאי כיון דעולה בנפיחה כשרה וכן פסק רבינו קלונימוס הזקן:

שלפותית

[1] אבל אגבה אפילו בטרפא דאסא טרפה [2] אמר רפרם האי ריאה דדמיא לאופתא טרפה איכא דאמרי [3] בחזותא [4] ואיכא דאמרי [5] בגישתא איכא דאמרי [6] דנפיחה ואיכא דאמרי [7] דפחיזא ואיכא דאמרי [8] דשיעא דלית לה חיתוכא דאוני אמר רבא [9] כדחוכלא כשרה [10] כדיותא טרפה [11] [12] דא"ר חגינא שחור אדום הוא אלא שלקה [13] ירוקה כשרה מדרבי נתן [14] אדומה כשרה מדרבי נתן [15] דתניא רבי נתן אומר פעם אחת הלכתי לכרכי הים באתה אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהיה אדום אמרתי לה בתי המתיני לו עד שיבלע בו דמו המתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו ושוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא באתה אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהיה ירוק הצצתי בו ולא היה בו דם ברית אמרתי לה בתי המתיני לו עד שיפול בו דמו המתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו אמר רב כהנא [16] בכבדא כשרה [17] בבשרא טרפה וסימניך [18] ובשר בשדה טרפה אמר רב סמא בריה דרבא [19] האי ריאה דדמיא בכשותא וכמוריקא וכגון ביעתא טרפה אלא ירוקה דכשרה היכי דמיא [20] בכרתי אמר רבינא [21] אטום בריאה מייתינן סכינא וקרעינן לה אי אית בה מוגלא ודאי מחמת מוגלא הוא וכשרה ואי לא מותבינן עלה גדפא או רוקא אי מבצבצא כשרה ואי לא טרפה אמר רב יוסף [22] קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום [23] ואמר רב יוסף [24] האי ריאה דאוושא אי ידעינן היכא אוושא מנחינן עלה גדפא או גילא או רוקא אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה ואי לא ידעינן לה מייתי [25] [26] משיכותא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוה בחמימי לא דכווצי בקרירי לא דמטרשי אלא בדקינן לה בפשורי אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה תתאה אינקיב עילאה לא אינקיב והאי דאוושא זיקא דבינו ובינו הוא אמר עולא [27] א"ר יוחנן [28] [29] ריאה שנשפכה כקיתון כשרה [30] אלמא קסבר [31] חסרון מבפנים לא שמיה חסרון איתיביה רבי [32] אבא לעולא [33] הריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים ושמע מינה חסרון מבפנים שמיה חסרון לא לעולם מבחוץ ודקא אמרת היינו ניקבה לא צריכא [34] לרבי שמעון דאמר עד שתנקב לבית הסמפונות ה"מ נקב דלית ביה חסרון אבל נקב דאית ביה חסרון אפילו רבי שמעון מודה [35] רבי חנניה חלש על לגביה רבי נתן וכל גדולי הדור אייתו קמיה ריאה שנשפכה בקיתון ואכשרה [36] אמר רבא [37] והוא דקיימי סמפונות אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מנא ידעינן אמר ליה [38] מייתינן צעא דקוניא ושפכינן לה בגויה אי אית בה שורייקי חיורי טרפה ואי לא כשרה אמר רב נחמן ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים כשרה תניא נמי הכי [39] ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים [40] אפילו מחזקת רביעית כשרה ניטלה שלפותית

חי הבא נמי כשרה לענין ריאה: עד שיבלע בו דמו כלומר הדם היה מכונס למקום אחד ולא היה עדיין נבלע באברין. מוריקא כרכום: כשותא. הומלין כמיל בלשון כנען: כגון ביעתא חלמון שבפנים. כי כתי פוריש: האי אטום בריאה שאינו מקבל הרוח משום קשיות אי מבצבצא כשרה דוראי שולט בו הרוח ואם לאו טרפה דלא שולט בו הרוח: אי נימא אידי ואידי מבחוץ ואי פרכת היינו ניקבה לא צריכא לר' שמעון כו': מייתינן צעא דקוניא כו' כלי חרש שמערבת אבר כלומר שיהא שוליו שוה דלא יהא בו קרטופני אבל יהא שוה מבפנים דיכולינן למיחזי כל מה שנפל מינה: אי אית ביה שורייקי חוורי דראי מן הסמפונות הוא וטרפה: אע"פ שהיא מחזקת רביעית כשרה. ניטלה

[1] אבל אגבה אפילו בטרפא דאסא טרפה. ירוקה דלא אוכמא בהכי טרפה דהא דמיעטו אגבה ולא ממעטו לגד שמגל נקט גבה למעוטי אפילו ביימין ומש שיתמה מקומה היה גרלה להיתר מדממעטו גבה דוקא ולא כי רגיטו שלמה מטריף בתרי עיטוניתא אע"פ שאחת אינה עומדת במקומה לא היה אוסר [1] אם גלו דאיתא במקומה לא היה אוסר ז"ל אמר שהיה מקובל לאסור ואפשר דטעמא משום דלגו אוכמיה בהכי: **אפילו** בטרפא דאסא טרפה.

משום אבי העזרי וה"ר אב"ן כתב ה"ר יצחק בספרי דדוקא בשאר אותות וגב הרילה הוא טרפה אבל האותות שבגד הימין המתמוטה שהיא עליונה הסמוכה לגוף כשרה דדרכה להתפגל וכתב בתשובה דאפי' לא הוא כטרפא דאסא אלא על ידי נפיחה טרפה ואי לא הוא אפילו בתר נפיחה כטרפא דאסא גרלה לאבי העזרי שהיא כשרה:

דשיעא באופתא. היינו שאלקה לגמרי אבל אם יש בה שום היכר בעלמא כשרה:

שלישי הביאתי לפני. גרלה דסבר דבתרי זימני הוא חזקה כרבי (יבמות דף מד:) מדאמר לה המתיני: **אלא** ירוקה [2] ה"ד כבתרתי. וי"ש שכתוב בהן בכרתן והכל אחד וכתב בערוך [3] דהוא בגב ירוק ותרגום של חציר הוא כרמי [4] וגרלה דהוא בגב אינדי"ש בלע"ז דהוא דומה לקש אינדי"ש ולקיש דהא משמע שהוא דומה לקש לתכלת כדאמרינן (נדרים דף ט:) כדי שיהיר בין תכלת לכרתי ותמרי [5] תכלת דומה ליס ויש דומה לרקיע ומתוך כך אומר ר"ת דהא דפסלינן בפרק לולב הגזול (סוכה דף לז:) אתרוג הירוק בכרתן דוקא בגבע אינדי"ש ומיהו גרלה דמכח זה אין להכשיר שאר אתרוגים הירוקים דלא נקט בכרתן למעוטי שאר עניני ירקות וה"ל לא הוי דוקא בכרתן דלעיל גבי ירוקה כשרה מדרבי נתן פירש בקונטרס ירוקה כעשבים אלמא בכרתן לגו דוקא וכן גרלה דלא אתי למעוטי אלא דדמיא לבשאת ומוריקא וביעתא דכל מיני קרי"ג ירוקים מיקרי כדאמר במסכת [6] נגעים (פ"א ה"ג) ירקרק ככנף טווס ואיכא למ"ד כשעור ואמרינן בפרק ד' נדרים (דף לב.) וירק את מיכיי שהוריקן י' [7] (בתנים טוכות ומרגליות) שלא יתנו עייניהם בממון ויתעסקו בהצלת נפשות ולא בתנים טובות ומרגליות [8]:

אבל נקב שיש בו חסרון **אפילו** רבי שמעון מודה. יא) ויש ברגו לאסור כשגרמת הרילה חסרה שים קמט וסדק וחסרון על הרילה אפילו עולה בנפיחה והעור והבשר קיים והשיב להם ריב"א דטעות הוא בידם דל"ב הוה ליה לשנויי הכא הכי וכדברי הכל ולא הוה ליה לאוקמא כר"ש אלא ודאי כיון דעולה בנפיחה כשרה וכן פסק רבינו קלונימוס הזקן:

שלפותית

דדמיא לאופתא. בקעת עלים וכדמפרש: **בגישתא.** שקשה משושה כעין: **דפחיזא.** קשה והיינו נמי בגישתא: **דנפיחה.** [1] נעשית לבנה כבקעת והיינו נמי בחזותא. והיכא דלא מתמכא בחיתוך גמור [2] ובסדק אלא כמין מרלה הפרש ניכר בו כשרה דלאו שיעא כי אופתא היא: **ככוחלא.** לבע כחול שהוא כמרלה [3] לגו"ר לא ירוק ולא שחור: **כדיותא.** קורבו דיו יבש והוא שחור: דרבי חגינא לענין דם נדה: **אלא שלקה.** אלמא לקותא הוא וקופו לירקב ולינקב: **ירוקה.** כמין עשבים כדלקמן: **אדומה.** שנקוטרוד"ש: **כשרה.** דהדרא בריא מדרבי נתן: **המתיני לו.** אלין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש מון מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים: **שיבלע בו דמו.** שיהא דמו נבלע בבשרו שהיה דמו הולך בין עור לבשר והוי כמי שאין לו דם והדם הוא הנפש ומתון שאין בו חיות הוא מת במלה קלה: **ככבדא כשרה.** ריאה שמרלה שלה דומה לכבד כשרה: **כבשרא טרפה.** והכי קיס להו דבהכי הויא לקותא ובהכי לא הויא לקותא: **ככשותא.** ירוקה ולא כעשבים אלא כמרלה כשותא הומלו"ן או כמרלה מוריקא כרכום או כמרלה ביצה. וכל אלה מין ירוק הן אלא שזה משונה מזה וכל מרלה קרי"ג נקרא ירוק: **אטום בריאה.** דוכתא דמטמטם ולא עייל זיקא בגויה: **מוגלא.** קויטור"ש: **מגיתיס עלה.** על אותו אטום לאחר שנקרע: **אי מבצבצא.** דבייד ריקא כשרה דהא עייל ביה זיקא: **ואי לא.** לקותא הוא וטרפה: **אינו קרום.** שסופו ליפתר וכל סירכי דריאה קרום העולה ממחת מכה הן הלכך אע"ג דלא נפיק זיקא טרפה: **האי ריאה דאוושא.** הא פרישת לעיל [1]: **דמכווצי.** סוממין הנקב: **דמטרשי.** לשון טרשים. שמקשין אותה וקרום הדק כשהוא ממקשה נפתר במשמוש היד דזמנין דלא אינקיב עילאה ומינקב כי דביק לה: **שנשפכה כקיתון.** בשר הריאה נימוח בתוך קרומים שלה ונשפך מראשה לסופה ומסופה לראשה בתוך הקרומים וחסרון היא שמתחלה כולה מלאה ועכשיו חלים ריקנים: **היינו ניקבה.** שלי אפשר לחסרה שלא ינקב הקרום: **לא צריכא לרבי שמעון.** הא דאיצטריכא לאשמועינן ולמיתני חסרה לר' שמעון אלעזר לאשמועינן תנא דמתניתין דפליג רבי שמעון אניקבה ולא אחסרה דבנקב שיש בו חסרון מודי: **דקיימי סימפונא.** שלא נימוקו הקטנות: **מנא ידעינן.** שמא נימוקה אחת מהן: **מייתינן צעא דקוניא.** קערה של חרס המחופה בשכר שקורין פלומיש"ה בלע"ז דשיעא היא ונראה יפה: **ושפכינן לה בגווה.** קורעים הקרום והכל נשפך: **שורייקי חיווריי.** טק"ש בלע"ז: **טרפה.** דאז ודאי נראה שמיחוי הסמפונות הוא: **נימוקה.** מתרוקנה מאליה [1] מקלקה ואינה נשפכה כקיתון אך במקלקה לא נשאר כלום: **אפילו מחזקה רביעית.** אלא חסרון המחזיק רביעית הלוג:

שלפותית

מסורת הש"ס

[1] נגרסת הרי"ף והרא"ש אמר רבא, [2] [פחחה כאופתא פירוש פחחה קלה כדכתיב אגסים רקים ופוחזים עליון ערך אפי כ'], [3] סוכה לג: נדה כ., [4] [שבת קלד. ע"ש תוס' דשבת פע"ז ה"ה ע"ש], [5] יומות טו. [לקמן מח.], [6] [לעיל מו:], [7] [תקן לחיות מפיכלו], [8] סוכה לו., [9] [לקמן מח: כתובות לט.], [10] [עיין תוס' לקמן מח: ד"ה שדרה יכו'], [11] [לעיל מב. לקמן מח: ביצה מב:], [12] [סוכה לו.], [13] [תוספתא פ"ג ה"ה], [14] [מו: ד"ה דאוקמא], [15] [ערך כרת ח'], [16] [לקמן פט. ומנחות מג:], [17] [ר"ל כתוספתא], [18] [לפניו אם ליתא הכי], [19] [וש"ע תוס' סוכה לח: ד"ה הירוק].

לעזי רש"י

לזו"ר. כחול.

שנקטורוד"א [שנקטרוד"א]. רוזיית רם.

הומלו"ן. כשות.

קרי"ג. כרכום.

קויטור"א. מוגלה.

סלומי"ה [סלומי"ר]. לצפות בעופרת.

טק"ש [טש"ש בלעז"ש]. נקודות.

מוסף רש"י

דדמיא לאופתא. פי' לתתיכת עץ שהיא קשה במשנם ואין הרוח נכנס בה כמין יבש (הפרדס עמ' קמא). דשיעא דלית לה חיתוכא דאוני. שהיא מלקה מכל צדדיה שאין חיתוך האוזנים ניכר בה (שם). שחור אדום הוא. דם שחור נאשה אדום הוא, אלא שלקה. לפיכך טמאתיהו כדתנן (נדה יט.) ממשה דמים טמאין בשאה האדום (כשבוע כו'. [סוכה לא.]). על ידי שלקה נוספך לחיות שחור ואיכא למיתם דילמא ניקבה (הפרדס עמ' קנב). וכגון ביעתא. תלמוד של ביצה (שם). אי מבצבצא כשרה ואי לא טרפה. דלמרינן אין בה חיות כלל שהרי יבשה (שם). אינו קרום. משום דהדר מיפתח (יבמות עו.). ריאה דאוושא. נלה לעיל מז ב. שנשפכה בקיתון. הכשר שבתוך הקרום נימות ונעשה ממיס (סוכה לא.). שנימות נשר הריאה ממיס ונשפך מקרום הריאה מיס בהתוך ונקילות כמו מן הקיתון (הפרדס שם). שורייקי חיורי. נדיס לבנים (שם).

רבינו גרשום

ריאה דדמיא לאופתא טריפה כו'. כלומר היכי דמי דמיא לאופתא אמרי לה דפחיזא כלומר קשה כחתיכת עץ ואמרי לה דשיעא כאופתא כו': כי כוחלא בשיורה. כלומר ריאה (פירוש) [1] כי כוחלא: כי דיותא כמו דיו מ"ש כדר' חגינא דאמר ר' חגינא כו' מ"ש אמרינן כי דיותא טרפה דחזינן לענין דם נדה חמשה דמים טמאים באשה ושחור אחד מהם מ"ש אמרינן שחור חשוב דם דא"ר חגינא שחור אדום הוא אלא שלקה מדחזינן דשחור לקוי הכא נמי ריאה ודאי לקוי היא ולפיכך טריפה: עד שיפול בו דמו. כלומר עד שיפול דמו באברין מדחזינן הכא דיריוק

[1] אבל אגבה אפילו בטרפא דאסא טרפה [2] אמר רפרם האי ריאה דדמיא לאופתא טרפה איכא דאמרי [3] בחזותא [4] ואיכא דאמרי [5] בגישתא איכא דאמרי [6] דנפיחה ואיכא דאמרי [7] דפחיזא ואיכא דאמרי [8] דשיעא דלית לה חיתוכא דאוני אמר רבא [9] כדחוכלא כשרה [10] כדיותא טרפה [11] [12] דא"ר חגינא שחור אדום הוא אלא שלקה [13] ירוקה כשרה מדרבי נתן [14] אדומה כשרה מדרבי נתן [15] דתניא רבי נתן אומר פעם אחת הלכתי לכרכי הים באתה אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהיה אדום אמרתי לה בתי המתיני לו עד שיבלע בו דמו המתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו ושוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא באתה אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהיה ירוק הצצתי בו ולא היה בו דם ברית אמרתי לה בתי המתיני לו עד שיפול בו דמו המתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו אמר רב כהנא [16] בכבדא כשרה [17] בבשרא טרפה וסימניך [18] ובשר בשדה טרפה אמר רב סמא בריה דרבא [19] האי ריאה דדמיא בכשותא וכמוריקא וכגון ביעתא טרפה אלא ירוקה דכשרה היכי דמיא [20] בכרתי אמר רבינא [21] אטום בריאה מייתינן סכינא וקרעינן לה אי אית בה מוגלא ודאי מחמת מוגלא הוא וכשרה ואי לא מותבינן עלה גדפא או רוקא אי מבצבצא כשרה ואי לא טרפה אמר רב יוסף [22] קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום [23] ואמר רב יוסף [24] האי ריאה דאוושא אי ידעינן היכא אוושא מנחינן עלה גדפא או גילא או רוקא אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה ואי לא ידעינן לה מייתי [25] [26] משיכותא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוה בחמימי לא דכווצי בקרירי לא דמטרשי אלא בדקינן לה בפשורי אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה תתאה אינקיב עילאה לא אינקיב והאי דאוושא זיקא דבינו ובינו הוא אמר עולא [27] א"ר יוחנן [28] [29] ריאה שנשפכה כקיתון כשרה [30] אלמא קסבר [31] חסרון מבפנים לא שמיה חסרון איתיביה רבי [32] אבא לעולא [33] הריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים ושמע מינה חסרון מבפנים שמיה חסרון לא לעולם מבחוץ ודקא אמרת היינו ניקבה לא צריכא [34] לרבי שמעון דאמר עד שתנקב לבית הסמפונות ה"מ נקב דלית ביה חסרון אבל נקב דאית ביה חסרון אפילו רבי שמעון מודה [35] רבי חנניה חלש על לגביה רבי נתן וכל גדולי הדור אייתו קמיה ריאה שנשפכה בקיתון ואכשרה [36] אמר רבא [37] והוא דקיימי סמפונות אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מנא ידעינן אמר ליה [38] מייתינן צעא דקוניא ושפכינן לה בגויה אי אית בה שורייקי חיווריי טרפה ואי לא כשרה אמר רב נחמן ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים [39] ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים [40] אפילו מחזקת רביעית כשרה ניטלה שלפותית

[1] נגרסת הרי"ף והרא"ש אמר רבא, [2] [פחחה כאופתא פירוש פחחה קלה כדכתיב אגסים רקים ופוחזים עליון ערך אפי כ'], [3] סוכה לג: נדה כ., [4] [שבת קלד. ע"ש תוס' דשבת פע"ז ה"ה ע"ש], [5] יומות טו. [לקמן מח.], [6] [לעיל מו:], [7] [תקן לחיות מפיכלו], [8] סוכה לו., [9] [לקמן מח: כתובות לט.], [10] [עיין תוס' לקמן מח: ד"ה שדרה יכו'], [11] [לעיל מב. לקמן מח: ביצה מב:], [12] [סוכה לו.], [13] [תוספתא פ"ג ה"ה], [14] [מו: ד"ה דאוקמא], [15] [ערך כרת ח'], [16] [לקמן פט. ומנחות מג:], [17] [ר"ל כתוספתא], [18] [לפניו אם ליתא הכי], [19] [וש"ע תוס' סוכה לח: ד"ה הירוק].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com